

לזכרה של מרים כרמון

מרים כרמון ז"ל, ריכזה את הספריות לילדים מטעם קרן בית הנשיא קרוב ל-20 שנה, אני מתייחדת עם זכרה של מרים והרגשה לי שאני משוחחית איתה על ספרות-ילדים. באוזני עולה קולה הצלול ולנגד עיני מבט עיניה מלא התבונה. שנים על שנים ניהלנו יחד בהתנדבות את הקרן, אותה יסדתי בבית הנשיא בחנוכה 1954.

כאשר נבחר אישי המנוח לנשיא, והקימונו את צריף "בית הנשיא" בירושלים, שקעתי עמו בבעיות על תוכן בית הנשיא. בשביל בן-צבי טבעי היה להרבות בכינוסי שבטי ישראל ברוח "הרציפות של קשר עם ישראל עם אדמת המולדת". יקרה וקרובה היתה לי מגמתו זו, ובשבילי טבעי היה לחפש אחרי המשך הקשר עם ילדי ישראל, קשר שקיימתי כמורה, כמחנכת, במשך שנים רבות בהכשרת ילדי הארץ להתישבות, בקבלת ילדינו פליטי הנאצים ממזרח אירופה ומארצות המזרח.

למן הימים הראשונים הקימותי ועד מתנדבים. הרביתי לבקר במעברות ובאתי במגע קרוב עם המתנדבים שלנו בהתנחלות בלכיש, ביניהן מרים כרמון. בין חברי הועד היו מראשית יסוד הקרן ועד היום החברה אסתר טרסי, פרופ' יצחק קלוגאי ובן-ציון לוריא, ובתחילה משפחת רבקה ומרדכי גובר. התחלנו בהענקת מכשירי ספורט לילדים והתמסרנו להענקת ספרי קריאה לילדים בבתי הספר.

בשנה הראשונה פעיל היה עמנו בן-ציון גת שמחונן היה בחוש מיוחד להבנת נפש הילד, אך חלפה רק שנה אחת לפעולה משותפת עמו והלך לעולמו, ואני נזכרת איך שקעתי באבל, מי ימלא את מקומו של בן-ציון ביצירת ספריות לילדים? ופתאום הופיעה לפני מרים כרמון שהכרתי משנים; קרובות משפחה היינו, וידעתי את רוחה של מרים האוהבת לפעול בהתנדבות, בצנע. ידעתי שהיתה מהראשונות שהלכה להפצת השפה העברית בכפרים החדשים בלכיש, והנה באה מרים ובפשטות אומרת לי: — "ארכז אני את הפעולה של הספריות בקרן בית הנשיא". כמה יקרה לי פעולתה של מרים. איך ידעה לגלות כל ספר חדש המתאים לילדים בכל כיתות בתי הספר הע-

ממייים. איך ידעה לפעול ללא ליאות בעזרת מזכירה יחידה שכירה — שושנה, שלמדה אף היא מרוחה של מרים לגלות התנדבות בפעולתה בקרן. דבר קטן לכאורה, אך מיוחד למרים: בערב שבת היתה נוסעת לילדיה לצהלה, ובכדי לא לאחר בשעות הבוקר ביום הראשון היתה נוהגת לחזור לירושלים במוצאי השבת.

כמה טוב היה להתייחד עם מרים בבעיות הקריאה של הילדים. כמה העריכה הופעת כל ספר חדש לקריאה ושמחה לקראתו. כמורה מנוסה ידעה מה רב כח ההשפעה של קריאת ספר טוב. בחיפושיו של הילד אחרי מחשבה מחודשת בספר ובעבודתו העצמאית ראתה עדיפות על פני שיעור בכיתה.

כאשר זכינו להכרת המפעל ע"י משרד החינוך ולעזרתו התקציבית, הרבינו ביסוד ספריות והגענו ליותר משמונה מאות ספריות בבתי-הספר העממיים ובמועדוני הנוער.

מרים הרבתה תמיד לחפש אחרי דרכים חדשות להעניק יותר ספרי קריאה לילדים ולהגיע עמם לדיון על הספרים שקראו. עם מרים מרבים היינו לסדר סימפוזיונים ברבים מבתי הספר בארץ ובעיקר בבתי הספר טעוני הטיפוח במושבי ההתישבות, בקריות הפיתוח ובפרברי הערים. התרכזנו בכיתות ז' ו-ח'.

מה מאד אהבה מרים לבקר בבתי הספר בראשית שנת הלימודים. היתה מפתיעה את המורים בתביעתה להפעיל בהקדם את הספריות, בהציעה ספרים חדשים לקריאה. מרים לא ידעה ליאות במגעה עם המורים ועם הספרנים. מרים היתה חותרת כל הזמן אל רעיונות חדשים וכך הגיעה לרעיון הוצאת קטלוג מיוחד של ספרי הקריאה לילדים, אותו אנו שולחים בעיקר לבתי הספר טעוני הטיפוח.

בשנה האחרונה לחייה התאמצה מרים לשמור על כל יום וכל שעה בעבודתה המסורה. ובפגישה קצרה איתה, בשיחה טלפונית עמה, הייתי חשה בצער שכוחותיה עוזבים אותה, אבל היא הוסיפה לחיות את מפעל הספריות כאילו אין כל גבול לכוחות האדם ואין סוף לשנות חייו. כאשר הגעתי לבית החולים לבקר את מרים, עמוק היה צערי בראותי אותה במצבה הקשה, והיא לא חדלה לדבר על פעולתנו בקרן. מתוך חרדה העליתי בפניה רעיון לצרף חברה מתנדבת נוספת אליה — ומה נפלא היה לראות כשפני מרים אורו. היא הכירה את המתנדבת החדשה, את הדסה נועם-בריל, ושמחה כמוני להצעה.

מרים הוסיפה לחיות את המפעל גם לאחר שעברה את הניתוח וכשכוחותיה הלכו ופחתו.

עמדתי בקשר עם בני ביתה הקרובים. לא היתה סבתא יקרה ומסורה כמרים לילדי בנה דודיק-דוד שהלך לעולמו לפני 5 שנים, ובעצם, הלכה מרים בנפשה כבר אז אחריו. לא יכלה להמשיך לחיות אחרי שבנה יחידה הלך במיטב שנותיו. מרים הוסיפה לחיות את הקרן לאחר שכולנו היינו כבר מיואשים מחייה. והרגשה לנו שרוחה של מרים עדיין עמנו ותוסיף לחיות בה כל עוד תתקיים הקרן.

רחל ינאית — בן-צבי